

Justitiedepartementet

Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 13-14 december 2011

Dagordningspunkt 17

Rubrik

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg
– Allmän överenskommelse om bestämmelserna

Dokument

17715/11 ADD 1 REV 1 JUSTCIV 337 CODEC 2237

Tidigare dokument

17068/11 JUSTCIV 318 CODEC 2075 (ORDF:s arbetsdokument)
14722/09 JUSTCIV 210 CODEC 1209 (KOM:s förslag till förordning, KOM (2009) 154 slutlig)
Faktapromemoria, Justitiedepartementet 2009/10:FPM55

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden:
Arvsförordningen har behandlats i EU-nämnden inför RIF-rådet den 3-4 juni 2010, den 11-12 april 2011 och den 9-10 juni 2011.

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott:
Civilutskottet har informerats om arvsförordningen den 3 november 2009, den 25 mars 2010, den 25 november 2010 och den 24 november 2011.

Bakgrund

Sedan slutet av 2009 pågår förhandlingsarbetet med kommissionens förslag till en förordning om arv. Förslaget innehåller bestämmelser om vilken domstol som ska vara behörig att handlägga gränsöverskridande arvsfrågor och vilket lands lag som ska tillämpas. Förslaget innehåller också bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och om införandet av ett europeiskt arvsintyg (ett dokument som visar vilka som ärver en viss person eller har rätt att ta hand om kvarlåtenskapen). Förslaget har lagts fram mot bakgrund av det stora antalet gränsöverskridande arvsärenden i Europa. Förslaget syftar till att förenkla hanteringen och öka rättssäkerheten utan att påverka medlemsstaternas materiella rätt. I dagsläget finns inga EU-regler på området.

Förslaget väcker många komplexa frågeställningar. I allmänhet är medlemsstaterna positivt inställda till förslaget, men uppfattningarna i olika frågor skiljer sig åt. Förenade kungariket och Irland har ännu inte valt att låta sig omfattas av förordningens tillämpningsområde och även Danmark står utanför.

Under det spanska ordförandeskapet i EU (våren 2010) nåddes politisk överenskommelse om vissa riktlinjer för det fortsatta förhandlingsarbetet, som dock var allmänt hållna. Politiskt nåddes även under det ungerska ordförandeskapet (våren 2011) överenskommelse om vissa riktlinjer när det gäller ett antal centrala frågeställningar.

Under det polska ordförandeskapet har det pågått ett intensivt förhandlingsarbete främst utifrån det textförslag som utarbetades efter ovan nämnda politiska överenskommelse. Ordförandeskapet, som avser att avsluta förhandlingsarbetet i rådet, vill nu att ett nytt förslag till förordningstext ska diskuteras vid rådsmötet 13-14 december 2011 för att därigenom nå en allmän överenskommelse om bestämmelserna.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artiklarna 67 och 81 i fördraget om EU:s funktionssätt, EUF-fördraget (artiklarna 61 c och 67.5 EG). Enligt kommissionen utgör förslaget till förordning inte åtgärder som rör familjerätten. Det innebär att rådet inte ska besluta med enhällighet utan med kvalificerad majoritet. Förslaget är föremål för medbeslutandeförfarande enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, dvs. både Europaparlamentets och rådets godkännande krävs för att förslaget ska antas (artikel 294 EUF, tidigare artikel 251 EG).

Svensk ståndpunkt

Sverige kan till övervägande del stödja förslaget till förordningstext. Det finns dock några för Sverige särskilt viktiga frågor. Sverige bör verka för att dessa frågor löses ut på ett så bra sätt som möjligt. Flera medlemssta-

ter har uttryckt att det är för tidigt att avsluta förhandlingarna om förordningen eftersom så många frågor kvarstår olösta.

Den första av de för Sverige viktiga frågorna är den om dödsboförvaltning. Sverige har under förhandlingarna pekat på svårigheterna att tillämpa utländsk rätt när det gäller frågor om förvaltning av kvarlåtenskap i Sverige. Enligt nuvarande svenska internationellt privaträttsliga bestämmelser gäller att förfarandet vid boutredning, bodelning och arvskifte beträffande egendom efter en avliden med hemvist här sker enligt ärvdabalken. När det däremot gäller de materiella frågorna, så som bl.a. vem som har rätt till arv och vem som ärver vad, kan dessa styras av utländsk lag. Enligt de politiska riktlinjerna från i somras kommer dock alla aspekter av förvaltningen av kvarlåtenskapen i princip att omfattas av den kommande förordningen och regleras av den lag som är tillämplig på arvet. Det angavs att ytterligare överväganden krävdes vad gäller möjliga undantag från denna princip och Sverige har, av såväl praktiska som principiella skäl, verkat för ett undantag. Det begränsade undantag som nu finns med i förordningstexten innebär att om det finns arvsgenomgång i en medlemsstat och de nationella reglerna i den medlemsstaten kräver boutredning och arvskifte rörande egendomen, ska en boutredningsman kunna tillsättas enligt nationella regler även i de fall arvsärendet ska avgöras enligt utländsk rätt. Boutredningsmannen ska, när det krävs för skydd av borgenärer, ha rätt att själv genomföra eller hos rätten ansöka om säkerhetsåtgärder i enlighet med vad som föreskrivs i den nationella rätten. Boutredningsmannen får dock inte göra något som är oförenligt med vad som gäller enligt den tillämpliga lagen på arvet och ska samarbeta med behöriga myndigheter. Något dödsbo i ärvdabalkens mening kommer dock inte uppstå i denna situation, utan äganderättens övergång till arvingarna och ansvaret för skulder regleras i den rättsordning som är tillämplig på arvet. Att denna bestämmelse, som inte stöds av alla medlemsstater, finns med är ett absolut minimum för Sverige. Från svensk synvinkel har vi dessutom verkat för att fler åtgärder ska få vidtas och att även andra än borgenärer, t.ex. nyttjanderättshavare, ska kunna skyddas.

En annan viktig fråga för Sverige är att kunna fortsätta tillämpa den nordiska konventionen från 1934 om arv, testamente och boutredning (den nordiska arvskonventionen). Konventionen innehåller bestämmelser om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet. Den nordiska arvskonventionen är ett praktiskt relevant regelverk. Under senare år har det dock funnits vissa behov av att modernisera konventionen. De nordiska länderna har därför enats om en reviderad text. Den nya texten har ännu inte antagits formellt. Samtliga nordiska länder ser stora fördelar med att även i fortsättningen kunna tillämpa moderna nordiska regler på området. Sverige har därför verkat för att den reviderade versionen i första hand ska kunna tillämpas. I andra hand har Sverige verkat för att den äldre versionen av konventionen ska kunna tillämpas.

Europaparlamentets inställning

I Europaparlamentet pågår den första läsningen av förslaget. JURI-utskottet lämnade sitt förslag till betänkande i februari 2011 och beslutade den 11 oktober 2011 om ett mandat för rapportören att inleda diskussioner med rådet. Under hösten 2011 har informella triloger hållits.

Förslaget

I förslaget regleras vilken domstol som ska vara behörig att handlägga gränsöverskridande arvsfrågor och vilket lands lag som ska tillämpas. När det gäller behörighet och tillämplig lag utgår förordningen från hemvistprincipen. Huvudregeln är att det medlemsland där den avlidne hade hemvist vid dödsfallet ska ha behörighet och att det landets lag ska gälla. Tanken är att det, i så stor mån som möjligt endast ska vara en lag som är tillämplig. Det ska finnas möjlighet att välja lagen i det land man är medborgare. Förslaget innehåller också bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar, som huvudsakligen bygger på de bestämmelser som finns i Bryssel I-förordningen. Vidare innebär förslaget inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, en legitimationshandling som visar vilka som ärver en viss person eller som har rätt att förfoga över kvarlåtenskapen, och som ska gälla inom EU. För en närmare beskrivning av förslaget hänvisas till faktapromemoria 2009/10:FPM55.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

För en beskrivning av gällande svenska regler och hur de förhåller sig till förslaget till en arvsförordning hänvisas till faktapromemoria 2009/10:FPM55.

Ekonomiska konsekvenser

De slutliga ekonomiska effekterna av förslaget till en arvsförordning kan i detta skede inte bedömas med säkerhet. Eventuella budgetära konsekvenser bör dock kunna finansieras inom befintliga ramar (också för EU-budgeten).